

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

проф. Соболь Є.Ю.
(протокол № 1 від 29.08.2019)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 15 (НПП 2.1.08) ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма Право
(назва)

факультет історії та права
(назва факультету)

форма навчання денна / заочна
(денна, заочна)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з **Основ римського приватного права** для студентів за спеціальністю **081 Право** освітня програма **Право** на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: Трошкіна К.Є., викладач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 року

Завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

_____
(підпис)

Соболь Є.Ю.
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 08 Право	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____	Спеціальність/напрямок: <u>081 Право</u>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
(назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський) рівень</u>	20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		54 год.	84 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
Залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення основних принципів, понять, інститутів та категорій римського приватного права, особливостей регулювання цивільних відносин під кутом зору сучасного законодавства.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів з історією виникнення і розвитку правових інститутів, системою римського права та головних джерел його формування;
- вивчити основні засади давньоримської юридичної техніки;
- оволодіти римською юридичною термінологією;
- засвоїти основні інститути і норми римського права;
- опанувати сучасні підходи до права як до міри свободи та справедливості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК);

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3);

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11);

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (ФК-1);

- знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів (ФК-2);

- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (ФК-13).

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН-2);

- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН-4);

- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту (ПРН-13);

- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (ПРН-18);

- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (ПРН-20).

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна характеристика римського приватного права

Тема 1. Поняття та предмет римського приватного права.

Поняття “римське право”. Римське публічне і приватне право: поняття та відмінні ознаки. Зміст понять “приватне право” (*ius privatum*) та “цивільне право” (*ius civile*). Системи римського приватного права: цивільне право (*ius civile*), право народів (*ius gentium*), преторське право (*ius praetorium*). Принципи римського приватного права. Предмет римського приватного права. Значення римського приватного права для виникнення і розвитку правових систем країн Європи. Рецепція римського права. Значення римського права для сучасної юриспруденції.

Тема 2. Джерела римського права.

Періодизація розвитку Римської держави і права. Етапи періодизації: архаїчний період, передкласичний період (республіка), класичний період (принципат), післякласичний період. Юстиніанівський період. Поняття та види джерел римського приватного права. Джерела виникнення та змісту римського приватного права. Рабовласницьке суспільство як джерело змісту правових норм. Джерела римського права як форми вираження права. Історичний розвиток джерел римського права. “Писане” та “неписане” право. Звичаї як норми неписаного права. Еволюція поняття “закон” у процесі розвитку римської держави. Постанови народних зборів у республіканський період. Сенатусконсульти періоду принципату. Імператорські конституції: едикти, декрети, рескрипти, мандати. Едикти магістратів як специфічна форма правотворчості. Діяльність римських юристів (юриспруденція) як форма правотворчості. Джерела пізнання римського права. Кодифікація Юстиніана. Звід римського цивільного права (*Corpus iuris civilis*). Дігести (Пандекти), Інституції, Кодекс, Новели.

Тема 3. Особи. Поняття “особа” (*persona*) у римському праві.

Правовий стан (*caput*). Поняття та зміст правоздатності. Стан свободи (*status libertatis*). Стан громадянства (*status civitatis*). Сімейний стан (*status familiae*). Момент виникнення та припинення правоздатності. Обмеження правоздатності. Приниження честі. Поняття “дієздатність”. Обсяг дієздатності залежно від віку. Правове положення римських громадян. Зміст правоздатності римських громадян у приватноправовій та публічній сферах. Набуття і втрата римського громадянства. Правове положення латинів. Правове положення перегринів. Правове положення вільновідпущених. Відносини вільновідпущеного та його колишнього господаря (патронат). Правове положення колонів. Правове положення рабів. Підстави виникнення

рабства. Рабський пекулій (peculium). Звільнення з рабства (manumissio). Юридичні особи. Види юридичних осіб: фіск, муніципації, професійні спілки, універсітас.

Тема 4. Сімейне право. Загальний устрій римської сім'ї (familia).

Особи свого права та особи чужого права. Агнатська та когнатська спорідненість. Поняття та види законного римського шлюбу. Шлюб із чоловічою владою (cum manu). Шлюб без чоловічої влади (sine manu). Укладення шлюбу: умови та способи. Придане (dos). Припинення шлюбу. Правові відносини подружжя. Конкубінат. Правові відносини батьків і дітей. Батьківська влада (patria potestas). Майнові права дітей. Пекулій. Усиновлення та узаконення дітей. Емансипація. Опіка та піклування.

Розділ 2. Класичне римське приватне право

Тема 5. Захист прав. Позови.

Самоуправство як первісна форма захисту прав. Самозахист. Загальний характер державного захисту прав. Органи державного захисту. Виникнення державного суду. Підсудність. Цивільний процес як форма захисту та реалізації прав. Види цивільного процесу. Легісакційний процес (legis actiones). Стадії розгляду справи. Формулярний процес (per formulas). Формула позову та її складові. Екстраординарний процес (cognitiones extraordinem). Позовний захист. Поняття “позов” (actio). Види позовів. Речові позови (actio in rem). Абсолютний характер речово-правового захисту. Особисті позови (actio in personam). Відносний характер особисто-правового захисту. Позови “суворого права” та позови “доброї совісті”. Позови за аналогією. Позови з фікцією. Позови для відновлення порушеного майнового права; штрафні позови; позови про відшкодування збитків і покарання відповідача. Кондикції. Позовна давність. Відмінність позовної давності від законних строків для пред'явлення позову. Початок перебігу позовної давності. Підстави та наслідки переривання та зупинення перебігу позовної давності. Особливі засоби преторського захисту. Інтердикти (interdicta). Поновлення в первісному стані (реституція). Стипуляція. Введення у володіння .

Тема 6. Загальні положення про речове право.

Поняття “річ” (res). Класифікації речей у римському праві. Поділ речей на публічні та приватні; “тілесні” та “безтілесні”; ті, що перебувають в обороті, та ті, що вилучені з обороту; манціповані та неманціповані; рухомі та нерухомі; родові та індивідуально визначені; подільні та неподільні; споживні та неспоживні; прості й складні. Плоди і доходи. Майно. Поняття та загальна характеристика речового права. Види речових прав.

Тема 7. Володіння Поняття “володіння” (possessio).

Історія виникнення володіння. Елементи володіння. Співвідношення володіння із правом власності. Види володіння. Законне володіння. Незаконне володіння: добросовісне і недобросовісне. Первісне та похідне володіння. Відмінність володіння від держання (*detentio*). Встановлення володіння. Припинення володіння. Захист володіння. Види преторських інтердиктів.

Тема 8. Право власності Поняття і зміст права власності.

Право володіння. Право користування. Право розпорядження. Обмеження права власності. Види права власності. Квіритська, преторська (бонітарна), провінційна власність та власність перегринів. Спільна власність. Набуття права власності. Первісні та похідні способи набуття права власності. Манціпація (*mancipatio*), уступка права 9 (*in iure cessio*), традиція (*traditio*). Втрата права власності. Захист права власності. Віндикаційний позов (*res vindicatio*). Негаторний позов (*actio negatoria*). Прогібіторний позов (*actio prohibitoria*). Захист преторської власності. Публіціанський позов.

Тема 9. Права на чужі речі

Права на чужі речі (*iure in re aliena*) як обмеження права власності. Поняття та види прав на чужі речі. Поняття та види сервітутів (*servitutis*). Земельні (предіальні) сервітути та їх різновиди. Особисті (персональні) сервітути та їх різновиди (*usus, ususfructus, habitatio, operae*). Підстави встановлення сервітутів. Припинення сервітутів. Захист сервітутів. Емфітевзис (*emphyteusis*) і суперфіцій (*superficies*). Заставне право. Поняття і форми застави (*fiducia, pignus, hypotheca*). Особливості різних форм застави. Права та обов'язки заставодержателя.

Тема 10. Загальне вчення про зобов'язання.

Поняття “зобов'язання” (*obligatio*). Відмінності зобов'язально-правових та речово-правових відносин. Види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язання. Зміст зобов'язання (*dare, facere, praestare*). Сторони в зобов'язанні. Виконання зобов'язання. Місце і час виконання зобов'язання, їх правове значення. Забезпечення виконання зобов'язання: застава, завдаток, неустойка, порука. Наслідки невиконання зобов'язання. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язання. Поняття та форми вини. Підстави звільнення від відповідальності (*casus, vis major*). Припинення зобов'язань. Новація (*novatio*). Залік (*compensatio*). Поєднання кредитора і боржника в одній особі. Смерть кредитора або боржника. Неможливість виконання. Звільнення від боргу (*remissio debiti*).

Тема 11. Загальні положення про договори.

Поняття та види договорів. Односторонні та двосторонні договори. Платні та безоплатні договори. Договори суворого права (*negotia stricti juris*) і договори доброї совісті (*negotia bonae fidei*). Контракти (*contractus*). Пакти (*Pactum*). Види контрактів. Вербальні та літеральні контракти. Реальні та консенсуальні контракти. Безіменні контракти. Умови дійсності договорів. Зміст договору. Елементи змісту договору: істотні, звичайні та випадкові. Умова (*conditio*) та строк (*dies*). Мета (*causa*) договору. Укладення договору. Оферта. Акцепт.

Тема 12. Окремі види договорів.

Квазіконтракти Вербальні контракти. Стипуляція (*stipulatio*). Клятвена обіцянка вільновідпущеника (*iusjurandum liberti*). Встановлення приданого (*dotis dictio*). Літеральні контракти. Синграф, хірограф. Консенсуальні контракти. Договір купівлі-продажу (*emptio-venditio*). Договір найму (*locatio conductio*) та його різновиди. Договір доручення (*mandatum*). Договір товариства (*societas*). Реальні контракти. Договір позики (*mutuum*). Договір позички (*commodatum*). Договір поклажі (*depositum*) та його різновиди. Договір застави. Безіменні контракти. Договір міни (*permutatio*). Прекарій (*precarium*). Оціночний договір (*aestimatum*). Пакти та їх види. Захист прав, що виникають із контрактів та пактів. Поняття “квазіконтракти” (*quasi ex contractu*). Ведення чужих справ без доручення. Безпідставне збагачення однієї особи за рахунок іншої. Кондикційні позови.

Тема 13. Деліктні зобов'язання. Квазіделікти.

Поняття “делікт” (*delictum*). Публічні та приватні делікти. Система деліктних зобов'язань. Окремі види деліктів: особиста образа (*injuria*), крадіжка (*furtum*), пограбування (*rapina*), неправомірне знищення або пошкодження чужого майна (*damnum injuria datum*), загроза (*metus*), обман (*dolus malus*). Поняття “квазіделікти” (*quasi ex delicto*). Відповідальність судді за неналежне здійснення судового провадження. Відповідальність за викинуте або вилите із помешкання на вулицю. Відповідальність за небезпечне для оточення виставлене, підвішене або вивішене майно. Відповідальність власників готелів, заїжджих дворів, судноволодільців за шкоду, завдану майну постояльців або пасажирів.

Тема 14. Загальні положення про спадкове право.

Основні поняття спадкового права: спадкування, спадкодавець, спадкоємець, спадкове майно, універсальне та сингулярне наступництво. Етапи розвитку римського спадкового права. Поняття та види спадкування. Спадкування за законом. Коло спадкоємців за законом. Спадкування за заповітом (*testamentum*). Правова природа заповіту. Види заповітів. Поняття “легат” (*legatum*). Обмеження легатів. Фідеїкоміси (*fideicommissum*). Необхідне спадкування. Обов'язкова частка у спадщині. Відкриття спадщини. Прийняття спадщини. Спадкова трансмісія (*transmissio delationis*). Відумерла спадщина. Захист спадкових прав.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					Заочна форма			
	Інд.	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
			л	с	с.р.		Л	с	с.р.
1		90	20	16	54	90	4	2	84
Розділ 1. Загальна характеристика римського приватного права									
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права		7	2	1	4	8			8
Тема 2. Джерела римського права		7	2	1	4	9	1		8
Тема 3. Особи у римському приватному праві		10	2	2	6	9	1		8
Тема 4. Сімейні відносини		10	2	2	6	9		1	8
Разом за розділом 1		34	8	6	20	39	2	1	36
Розділ 2. Класичне римське приватне право									
Тема 5. Вчення про позов		10	2	2	6	9		1	8
Тема 6. Речове право		12	4	2	6	10			10
Тема 7. Володіння та його види		10	2	2	6	10			10
Тема 8. Право власності. Права на чужі речі		14	2	2	10	13	1		12
Тема 9. Спадкове право		10	2	2	6	9	1		8
Разом за розділом 2		56	12	10	34	51	2	1	48
Усього годин		90	20	16	54	90	4	2	84

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д	з
	Розділ 1. Загальна характеристика римського приватного права	д	з
1	Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	1	
2	Джерела римського права	1	
3	Особи у римському приватному праві	2	
4	Сімейні відносини	2	1
	Розділ 2. Класичне римське приватне право		
5	Вчення про позов	2	1
6	Речове право	2	
7	Володіння та його види	2	
8	Право власності. Права на чужі речі	2	
9	Спадкове право	2	
	Всього	16	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		д	з
	Розділ 1. Загальна характеристика римського приватного права	д	з
1	Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	2	8
2	Джерела римського приватного права	4	8
3	Особи у римському приватному праві	6	8
4	Сімейні відносини	6	8
	Розділ 2. Класичне римське приватне право		
5	Вчення про позов	10	8
6	Речове право	10	10
7	Володіння та його види	10	10
8	Право власності. Права на чужі речі	10	12
9	Спадкове право	12	8
	Разом	54	84

8. Індивідуальні завдання

Не передбачено

9. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Основи римського приватного права»

навчальні заняття, самостійна робота студентів, робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет, контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- залік.

Застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, дослідницький, аналітичний, індуктивний, дедуктивний.

За основними етапами процесу: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація, контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, лекція) і наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання.

10. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння,

висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми розділу на **семінарському занятті - 5 балів:**

5 балів ставиться, коли відповідь студента є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент:

- виявляє повні, глибокі теоретичні знання, всебічно і ґрунтовно аналізує нормативно-правову базу;
- досконало розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;
- самостійно і критично оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;
- точно і повно посилається на чинне законодавство;
- виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію,
- правильно використовує юридичну термінологію;
- наводить достатню кількість прикладів з юридичної практики;
- робить правильні висновки, добирає переконливі аргументи;
- чітко, ясно і послідовно відповідає на поставлені питання.

4 бали ставиться, коли відповідь студента переважно є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент:

- володіє теоретичними знаннями вище середнього рівня, але допускає незначні помилки;

- аналізує нормативно-правову базу;
- розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;
- самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;
- точно посилається на чинне законодавство;
- виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію (при цьому відповідь може бути не зовсім цілісною і послідовною, містить незначні помилки);
- у цілому правильно використовує юридичну термінологію;
- наводить в цілому достатню кількість прикладів з юридичної практики;
- робить у цілому правильні висновки, наводить достатні аргументи;
- досить чітко відповідає на поставлені питання;

3 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є змістовною і правильною, з певною кількістю значних помилок. Зокрема, студент:

- репродуктивно відтворює значну частину навчального матеріалу;
- аналізує нормативно-правову базу на середньому рівні, проте допускає правові помилки при її тлумаченні;
- розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;
- самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;
- посилається на чинне законодавство;
- виявляє здібності до порівняння, узагальнення, систематизації основних теоретичних положень (при цьому відповідь є недостатньо цілісною і послідовною, містить помилки);
- використовує юридичну термінологію, допускаючи неточності у її формулюванні;
- не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики;
- не досить чітко відповідає на поставлені питання.

2 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків. Зокрема, студент:

- володіє навчальним матеріалом на базовому рівні;
- репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу;
- на рівні середніх стандартів аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні;
- слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;
- вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки;
- на посередньому рівні посилається на чинне законодавство;
- виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях;
- не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики;
- слабо відповідає на поставлені питання.

1 бал ставиться, коли відповідь студента в цілому відповідає мінімальним критеріям. Зокрема, студент:

- володіє навчальним матеріалом на початковому рівні;

- репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу;
- на елементарному рівні, із суттєвими помилками аналізує нормативно-правову базу,
- має недостатні уявлення про сутність сучасних політико-правових процесів;
- вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки;
- на поверховому рівні посиляється на чинне законодавство;
- виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях;
- не здатен навести приклади з юридичної практики;
- слабо відповідає на поставлені питання.

До 10-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 3-х балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 2-х балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

1 бал одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі - роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 5 балів**.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Форми проведення модульних контролів під час вивчення дисципліни «Основи римського приватного права»:

- комплексна письмова модульна контрольна робота;
- комплексне тестування.

До модульних контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Дві МКР у формі трирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1 і модуля 2. Для проведення модульного контролю розроблено модульні контрольні завдання двох варіантів. Варіанти завдань для модульного контролю є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання завдань модульного контролю студент отримує **контрольну модульну оцінку** (кількість балів), яка враховується в процесі розрахунків модульної оцінки:

- максимальна кількість балів -20;
- максимальна кількість балів за кожен рівень - 2.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання модульного контролю викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати перевірки МКР доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання МКР допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Студент, який не з'явився на модульний контроль (незалежно від причини), має право один раз повторно пройти модульний контроль у визначені викладачем терміни під час поточних консультацій.

Підсумкова кількість балів за **модуль** (модульна оцінка) визначається за вибором викладача як:

- *сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка підсумкової модульної контрольної роботи (тестів) (поточна модульна оцінка + контрольна модульна оцінка = модульна оцінка).*

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Основи римського приватного права» передбачена така форма семестрового контролю, як залік, який проводиться у кінці семестру.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни, сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («зараховано», «незараховано») та

за шкалою ECTS заноситься у відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 35 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

11. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Сам. роб.	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1 – T4	МКР1	T 5 - T 9	МКР 2		
20	20	30	20	10	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вакулик І.І. Римське право в латиномовній термінології: методичний посібник. К. : Вид. центр НУБІП України, 2010. 140 с.
2. Вовк В. М., Калюжний Р. А., Калюжний К. Р., Шапенко Л. О. Римське приватне право : Практикум для студентів на пряму підготовки 6.030401 «Правознавство». К. : ТОВ «МП Леся, 2015. 68 с.
3. Гладкий С. О. Римське приватне право : навч.-метод. посіб. Полтава, 2016. 251 с.
4. Калюжний Р. А. Римське приватне право : Курс лекцій. К. : Істина, 2005. 144 с.

5. Новицький І. Б. Римське право : підручник для академічного бакалаврату. М. : Видавництво Юрайт : ІД Юрайт, 2015. 298 с.
6. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Основи римського приватного права: Курс лекцій. К.: Юрінком Інтер, 2012. 392 с.
7. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник / за ред. Є. О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2019. 296 с.
8. Основи Римського приватного права: Підручник. За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. Харків, «Право». 2008. 226 с.
9. Підпригора О. А. Римське приватне право: Підручник для студентів юрид. спец, вищих навч. закладів: Вид. 3-є перероб. та доп. К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2008. 440 с.
10. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право. Навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2014. 528 с.
11. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підруч. К. : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
12. Римське право (Інституції). Х.: «Одіссей», 2003. 288 с.
13. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. 300 с.

Джерела

14. Історія держави та права зарубіжних країн: Хрестоматія: Навчальний посібник. Ред., упоряд. В. Д. Гончаренко. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. 716 с.
15. Шевченко О. О. Історія держави та права зарубіжних країн: Хрестоматія. К.: Вентурі, 1998. 176 с.
16. Гай. Институции. М.: Юристь, 1997. 368 с.
17. Дигести Юстиниана. Пер. с латинского; Отв. ред. Л.Л. Кофанов. М.: «Статут», 2002. 584 с.
18. Институции Юстиниана. Пер. с лат. Д. Расснера. Под ред. Л.Л. Кофанова, В.А. Томсинова (Серия «Памятники римского права»). М.: Зерцало, 1998. 400 с.
19. Памятники римского права. Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигести Юстиниана. М.: Зерцало, 1997. 608 с.
20. Памятники римского права: Институции Юстиниана. Под ред. Л.Л. Кофанова, В.А. Томсинова. М.: Зерцало, 1998. 288 с.

Додаткова література

21. Абрамов М.В. Щодо підстав усунення від права на спадкування в римському праві. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 219-222.
22. Амбарцумян К.М. Вплив римського права на сучасний інститут віндикації у цивільному праві України. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 61. С. 171-177.

23. Балко О.О. Інститут шлюбу за римським правом та його рецепція у континентальному типі правової системи : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2015. 20 с.
24. Бобуїок І.А. Договір поруки в римському приватному праві. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 90-93.
25. Вірченко В.В. Еволюція спадкового права в Римській імперії. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 1. С. 18-23.
26. Вовк В.М. Культурно-антропологічний підхід у викладанні курсу «римське приватне право». *Філософські обрії*. 2013. Вип. 29. С. 120-124.
27. Вовк В.М. Про «корисність» вивчення римського права студентами – юристами. *Юридична наука*. 2011. № 1. С. 34-38.
28. Вовк В.М. Юридична рівність у римському приватному праві. *Адвокат*. 2009. № 6. С. 29-32.
29. Голубєва Н.Ю. Вчення про зобов'язання у Давньоримському цивільному праві. *Часопис цивілістики*. 2011. Вип. 10. С. 93-96.
30. Гринько С.Д. Поняття та ознаки рецепції римського приватного права. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 12. С. 74-79.
31. Гужва А.М. Формули «Quod interest», «quanti interest» у договорі найму за римським правом. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса, 2009. Вип. 51. С. 19-24.
32. Давидова І.В. До проблеми визначення категорії обману в римському праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2011. № 17. С. 100-103
33. Достдар Р.М. Опіка та піклування: наслідки рецепції в сучасному законодавстві України та європейських країн. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 12. С. 79-82.
34. Ємельянова Л.В. Класифікація засобів забезпечення зобов'язань, що існували у Стародавньому Римі. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 19. С. 229-336.
35. Меленко С.Г. Історичні особливості впливу давньогрецької філософії права на процеси становлення римської культури та державно-правової системи. *Наше право*. 2013. № 10. С. 5-10.
36. Орзіх Ю.Г. До історії формування та розвитку римського нотаріату. *Актуальні проблеми держави та права*. 2011. Вип. 59. С. 178-185.
37. Римское частное право : учебник / Д.В.Дождев; под общ. ред. В.С.Нерсесянца. 3-е изд., испр. и доп. М.: Норма : ИНФРА-М, 2018. 784 с.
38. Северова Є.С. Представництво за римським правом та його рецепція у новому Цивільному кодексі України. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 12. С. 97-101.
39. Сліпченко О.І. Емфітевзис за римським приватним правом. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С.204-211.
40. Смілянець І.П. Сімейні правовідносини у римському праві. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 214-218.

41. Харитонов Є. Рецепція римського права і європейські системи приватного права. *Актуальні проблеми держави і права*. Вип. 13. Одеса: Юрид. літ., 2002. С. 51-59.
42. Харитонов Є.О. Історія приватного (цивільного) права Європи. *Античність*. О. : Бахва, 1999. 292 с.
43. Харитонов Є.О. Історія приватного права Європи: Західна традиція. Одеса: БАХВА, Юридична література, 2001. 328 с.
44. Харитонов Є.О. Історія приватного права Європи: Східна традиція. Одеса: БАХВА, 2000. 257 с.
45. Харитонов Є.О. Приватне право як «європейський концепт»: підґрунтя та кореляти. *Часопис цивілістики*. Випуск 20. Одеса: 2016. С. 8-16.
46. Харитонов Є.О. Римское право и европейские правовые системы. *Порівняльне правознавство: сучасний етап і перспективи розвитку*. Одеса, 2013. С.289-291.
47. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Від осмислення рецепції римського права – до формування загальної теорії взаємодії правових систем. *Право України*. 2014. № 1. С. 274-297.
48. Харитонova (Матвєєнко) Т.Є., Ємельянова Л.В. Система договорів пізнього римського права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2000. Вип. 9. С. 268- 271.
49. Харитонova Е.И. Формирование научной школы рецепции римского права в Украине. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 12. С. 52-60.
50. Харитонova Т.Є. До визначення співвідношення сервітуту та емфітевзису. *Актуальні проблеми держави та права*. 2006. Вип. 29. С. 30-35.
51. Шаркова І.М. Справедливість як критерій добросовісності: рецепція Римсько-правового поняття aequitas у цивільне законодавство України. *Наше право*. 2013. № 8. С. 16-20.

13. Інформаційні ресурси

www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського
www.britannica.com	Он-лайн енциклопедія «Британіка»
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
www.library.univ.kiev.ua	Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib	Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»
http://library.kr.ua/	Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського
http://www.kspu.kr.ua/ua/pro-biblioteku/novyny	Наукова бібліотека Центральноукраїнського державного

	педагогічного В.Винниченка	університету	ім.
--	-------------------------------	--------------	-----